

Mei (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Mei is in Utrecht de maand van het **International Literature Festival Utrecht (ILFU)**, dat dit jaar plaats vindt in TivoliVredenburg op 11, 12 en 13 mei. Het festival brengt inmiddels traditiegetrouw internationale romanschrijvers, vertalers en lezers bijeen, en geeft dit jaar vanwege de verhuizing naar TivoliVredenburg extra aandacht aan literatuur en muziek. De hoofdrol is net als altijd weggelegd voor een selectie van romanschrijvers

die met hun boek een belangrijke rol spelen op het literaire wereldtoneel, bijvoorbeeld door een omstreden thema bespreekbaar te maken of vanwege een gedurfde experimentele vorm die de grenzen van het genre oprekt. De vrouwelijke, veelal Nederlandse gasten zullen o.a. zijn: *Sonja Barend, Hanna Bervoets, Paulien Cornelisse, Mary Costello, Rachel Cusk, Nino Haratischwili, Nelleke Noordervliet, Marja Pruis, Mathilde Santing, Samanta Schweblin*. De Amerikaanse singer-songwriter Suzanne Vega zal nummers zingen van haar album dat geheel gebaseerd is op het werk van de Amerikaanse schrijfster Carson McCullers

Aanvullend op de selectie van internationale auteurs uit uiteenlopende taalgebieden, selecteert het festival jaarlijks een taalgebied dat extra aandacht krijgt in de programmering. Dit jaar is dat de Chinese literatuur. Enkele auteurs uit China en Nederlandse China-kenners zullen programma's verzorgen waarin de Chinese letteren centraal staan. Er verschijnt ook een boek onder de titel 'Wie wij zijn' met een keuze uit romans en verhalen van Chinese schrijvers.

Daarnaast zullen er lezingen en mini-colleges zijn over literatuur, de filosofie, kunst en wetenschap. Er zal een expositie zijn over tijdschrift *De Stijl* dat zijn 100e verjaardag viert en er is een schrijfwedstrijd. Meer info: <http://www.ilfu.nl>

Soms komt er een leuke of bijzondere publicatie voorbij op de website van het literatuurmuseum: **Hella S Haasse - Miljoenvoudig gesplitst en toch één**. Al een paar jaar is biografe Aleid Truijens bezig met het voorbereidende werk voor een boek over het werk van de grote Nederlandse schrijfster dat *Hella S Haasse, portret van een oeuvre* zal gaan heten. Dat oeuvre geldt als een van de meest veelvormige én samenhangende in het Nederlands taalgebied. Aleid Truijens wil aantonen hoezeer het werk samenhangt met het leven van de schrijfster en met de ontwikkeling van haar denken, al zei de schrijfster ooit zelf "Wie iets van mij weten wil, zei ze, moet mijn boeken goed lezen". Wat er nu op literatuurmuseum staat, komt neer op een vergelijkbare biografie in miniatuurformaat. Zowel over haar leven als haar boeken wordt uitgebreid verteld in periodes van ±10 jaar. Meer info: <http://www.literatuurmuseum.nl/verhalen/hella-haasse/1918-1928> en volgende links.

Vileine.com is een gratis en online magazine en volgens sommigen de interessantste vernieuwing op journalistiek gebied in Nederland sinds de Correspondent. Het magazine is opgezet door vijftig mediavrouwen met de bedoeling lezers bewust te maken van sekseverschillen. De naam Vileine is afgeleid van het Oud-Griekse 'Philia' dat liefde en vriendschap betekent. Het motto van de site: "why should we help to empower women? Let's help them empower the world."

In 2017 organiseert Vileine drie debatten over het feminisme van nu. Op 21 mei staat in de Stadsschouwburg Utrecht **Feminisme en inclusiviteit** op het programma. Op de website: Feminisme is in 2017 een culturele trend. Intersectionaliteit, online feminisme, het f-woord, feminisme 4.0: hoe de nieuwste feministische beweging achteraf geduïd gaat worden is nog niet duidelijk maar wel dat het niet langer te ontkennen valt dat de golf er is. Binnen het feminisme zijn er veel verschillen, bewegingen en veranderingen. Hoe gaan we verder?

Meer

info: https://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/programma/?maand=2017-05&p=5#modal=/programma/6633/Vileine/ZIN_op_Zondag_Feminisme_en_Inclusiviteit/

Onlangs Uitgebrachte titels:

- **Nachtschrijver** van Jannie Regnerus, over een restaurator uit het Rijksmuseum die toevallig het werk tegenkomt van een blind geworden Friese dichter en hem hoort op een poëziefestival. Ze gaat hem opzoeken en in gesprek verkennen ze de werking van het geheugen, de verbeelding en het scheppingsproces.

- **Een onberispelijk man** van de Britse Jane Gardam, boek van de maand bij DWDD, over een glansrijk topadvocaat bij wie de herinneringen na de dood van zijn vrouw terugkomen en zijn onberispelijkheid bedrieglijk en misleidend doen lijken. Deel 1 van een trilogie, pas onlangs vertaald; de schrijfster wordt in Engeland geroemd door velen.

- **Uitweer** van de Britse Amy Liptroot, ontwapenende memoires van de Engelse schrijfster over verslaving en herstel, de stad en het eiland Orkney van haar jeugd, met prachtige natuurbeschrijvingen.

- **Hier zijn is heerlijk** van de Française Marie Darrieussecq is een biografie over het (korte) leven van de Duitse kunstenares Paula Modersohn-Beckers die in nauwelijks 10 jaar een indrukwekkend oeuvre bijeen schilderde. Ze wordt beschouwd als voorloopster van het expressionisme.

- **Fuzzie** van Hanna Bervoets gaat over een pluizig bolletje dat een mens enige tijd bijstaat op zijn of haar levenspad en allerlei wijsheden te berde brengt.

- **Brieven, dagboeken en een geheime liefde** van Laurie Langenbach (1947-1984) komt uit in de Arbeiderspers privé-domein serie. Ze wordt omschreven als een veelzijdige persoonlijkheid die schreef over popmuziek en mode in bladen als

Hitweek en Aloha. Ze richtte de feministische beweging 'Woman Power'. Haar geheime liefde bleek schaker Jan Timman te zijn

- **Ontregeld** van de Australische Charlotte Wood, een science fiction-achtige roman over een strafkamp met dwangarbeid voor minnaressen van machtige mannen. Ze hopen op redding, maar blijken op zichzelf aangewezen.

- **Zondagochtend breekt aan** van Nicci French, het 7e deel van de 8-delige serie over Frieda Klein, psychoanalytica, detective van de geest.

- **De kleren van het boek** van de Indiaas-Amerikaanse Jhumpa Lahiri: 'Het omslag is oppervlakkig, verwaarloosbaar, irrelevant ten opzichte van het boek. Het omslag is een fundamenteel onderdeel van het boek. Ik moet gewoon accepteren dat allebei die zinnen waar zijn.' De schrijfster was voor mij een onverwachte ontdekking dit jaar, dus ik ben benieuwd.

Met de herdenkingen van 4 en 5 mei deze week ook boeken die doen herdenken:

- **De wereld waar ik buiten sta** van dichteres Hanny Michaëlis is het 2e deel van haar oorlogsdagboek, waarin ze om onder te duiken onder valse namen bij christelijke gezinnen als dienstmeisje gaat werken. Een cultuurschok en veel innerlijke strijd, aangrijpend.

- **Ik overleefde de Holocaust** van Nanette Konig Blitz, jeugdviendin van Anne Frank, en die op haar 70e is gaan praten over de oorlog: de Jodenvervolgning, de kampen, haar vriendschap met Anne Frank, tot haar laatste dagen. Ze overleefde een jaar in Westerbork en nog eens twee jaar in Bergen-Belsen. Na de oorlog verhuisde ze naar Brazilië om niet meer terug te keren.

- **Zussen** van Hinke Piersma is een waargebeurd oorlogsverhaal waarin drie Joodse zussen ieder op hun eigen wijze hun leven en dat van hun familieleden proberen te redden. Het volgt de lotgevallen van drie sterke vrouwen en hun pogingen om aan de nazistische vervolgingspolitiek te ontsnappen.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- In het kader van de drukbezochte tentoonstelling over *Maria* in museum Catharijneconvent komt schrijfster Vonne van der

Meer op 21 mei vertellen over **Maria in de literatuur**. Ze zal aan de hand van

o.a. gedichten van Elisabeth Eybers en Marjoleine de Vos haar gedachten laten gaan over Maria en wat zij auteurs en anderen te zeggen heeft.

De tentoonstelling duurt nog t/m 20 augustus en biedt een uitgebreid activiteitenprogramma, o.a. op 9 mei een lezing over **vrouwenlevens vanuit het meergeneratieperspectief**: dochters, moeders, grootmoeders, door Else-Marie van den

Eerenbeemt.

Meer

info: <http://www.hetliteratuurhuis.nl/agenda/887/> en <https://www.catharijneconvent.nl/bezoek-ons/lezingen-en-activiteiten/>

- Op 2 mei is in de Toneelschuur in Haarlem een voorstelling te zien van Korzo **Three Times Rebel**, waarin choreografe Marina Mascarell Martinez de vrouwenemancipatiegeschiedenis heeft verbeeld. Marina Mascarell weet haar maatschappelijke betrokkenheid op poëtische en beeldende wijze in dans te vertalen. Voor *Three Times Rebel* dook Mascarell met haar dansers in de emancipatiegeschiedenis van vrouwen en werd geconfronteerd met frustrerende structuren van buitensluiting, (symbolisch) geweld en genderongelijkheid aan. Vooroordelen, discriminatie en stereotypen zijn ook anno 2017 nog alom aanwezig. Op live muziek van Yamila Ríos stellen de vijf krachtige dansers deze aan de kaak. Meer info: <http://www.korzo.nl/nl/producties/three-times-rebel>

- Op 12 mei is in de Stadsschouwburg Utrecht **Coco Chanel** van Ulrike Quade Company. Met het leven van Coco Chanel als leidraad maken ze een voorstelling over branding en design, economie en identiteit. Ze hebben zich laten inspireren door een vrouw die het recht opeiste om zichzelf vorm te geven. Het is meer dan een mooie voorstelling over een legendarische figuur. Ulrike Quade doet een gooi naar de onsterfelijkheid van de kunsten. Je travaille, je travaille. Ik werk, ik werk. Ik kan niet dood, ik moet door.

Meer

info: https://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/programma/?maand=2017-05&p=3#modal=/programma/6113/Ulrike_Quade_Company/Coco_Chanel/

Er is een opmerkelijk aantal tentoonstellingen van vrouwelijke kunstenaars door het land (vast nog meer dan ik nu vermeld):

- In het Gemeentemuseum in Den Haag exposeren de Amerikaanse **Lee Bontecou** en de Spaanse **Raquel Maulwurf**. Over Lee Bontecou: "Op en hangend boven het witte zand van de Sandbox zijn kleine sculpturen te ontdekken uit vrijwel alle materialen waar Bontecou ooit mee heeft gewerkt: klei, porselein, vacuum gevormd plastic, ijzerdraad, staal en hout.

Gecombineerd met gevonden stenen, gedroogde botanische elementen, gidsfossielen en botfragmenten, valt het organische karakter van Bontecou's eigen creaties extra in het oog. Hoe abstract Bontecou's werk ook is, het roept altijd levendige associaties op." Over Raquel Maulwurf: "Speciaal voor het Gemeentemuseum ontwikkelde Raquel Maulwurf de installatie 'The Carbon War Room'. Deze is ontstaan uit het verlangen de diepte, die in haar houtskooltekeningen gesuggereerd wordt, daadwerkelijk driedimensionaal uit te voeren. Door het werken op zeer groot formaat en door muurtekeningen over meerdere wanden te maken, creëerde zij eerder al het gevoel de tekening in te kunnen lopen".

Meer

info: <https://www.gemeentemuseum.nl/nl/tentoonstellingen/lee-bontecou> en <https://www.gemeentemuseum.nl/nl/tentoonstellingen/raquel-maulwurf-carbon-war-room>

- In museum de Pont in Tliburg de Nederlands-Indonesische **Fiona Tan** met **Ascent**, een bijzondere fotoreportage van de berg Fuji, symbool van Japan. Het is een bespiegeling over deze voor de Japanners zo bijzondere berg -van alle kanten en op allerlei tijden-, maar ook een studie van de beeldcultuur en een eerbetoon aan de geschiedenis van zowel fotografie als film. Van **Fiona Banner** is in de grote hal een eerste grote presentatie in Nederland te zien, **Runway (AW17)**. Ze werkt veel met taal en de fysieke vorm hiervan. Tegenstellingen spelen een belangrijke rol in het werk van de Britse kunstenares. Het gaat haar daarbij om de verhouding tussen woord en beeld, tussen mens en machine en tussen de fysieke en de virtuele wereld. Haar werk bestaat uit sculptuur, tekeningen, video-installaties, performances, affiches en boeken.

Meer info: <http://www.depont.nl/te-zien/>

- In het Stedelijk (Amsterdam) is **Transgressions** te zien van **Nalini Malani**, een kunstenares die op een unieke wijze een verscheidenheid aan media combineert om haar politieke engagement onder de aandacht te brengen. Zelf een vluchteling door de scheiding van India en Pakistan, is haar werk doortrokken van thema's als migratie, globalisering, armoede en de onderdrukking van vrouwen: hedendaagse thema's die veelal worden gecombineerd met klassieke literaire en mythologische verhalen.

Meer info: <http://www.stedelijk.nl/tentoonstellingen/nalini-malani>

- In de ketelfactory in Schiedam is **One year in ten** te zien van **Femmy Otten**. "Ze is op zoek naar schoonheid, die vol verlangen is en onnoemelijk veel tijd kost. Beeldend kunstenaar Femmy Otten onderzoekt schoonheid in hout, gips en op papier. In die media maakt ze elegante beelden die aan archetypische figuren uit de Griekse en Egyptische mythologie doen denken en tegelijkertijd hedendaags zijn. Ottens schoonheid vliegt door de lucht, is imperfect, raakt gestold in de tijd en is hartverscheurend kwetsbaar."

Meer info: - <http://mailchi.mp/44d21f02b21b/uitnodiging-one-year-in-ten-femmy-otten?e=e41a0596c5>

Bibliotheek-nieuws

Voor wie de vrouwenbibliotheek googlet: afgelopen tijd blijkt er bij doorklikken een melding te verschijnen dat <https://vrouwenbibliotheek.nl/> niet meer veilig is. Het blijkt een technisch probleem te zijn, we hebben een extra certificaat nodig, maar met de veiligheid is niets mis. Dus kijk vooral rond op <http://vrouwenbibliotheek.nl>.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

De zonde van de vrouw van Connie Palmen (boekenweekessay), *Kant en het rode jurkje* van Lamia Berrada-Berca, *Uitweer* van Amy Liptroot, *Schorshuiden* van Annie Proulx, *En de akker is de wereld* van Dola de Jong en *Een onberispelijk man* van Jane Gardam. Al eerder uitgegeven: *De vrouw die de honden te eten gaf* van Kristien Hemmerechts, *Het lied en de waarheid* van Helga Ruebsamen, *De goedheid van vreemden* van Claudia Piñeiro, *Aan de grote weg* van Ina Boudier Bakker, *Het onverwachte antwoord* van Patricia de Martelaere

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2017/04/04/cissy-van-marxveldt-een-biografie-door-monica-soeting/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2017/04/13/de-thuiswacht-door-dola-de-jong/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2017/04/19/drie-dochters-van-eva-door-elif-shafak/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2017/04/24/kamp-door-angela-rohr/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2017/04/28/de-damesclub-door-betsy-lerner/>

De leenbijdrage voor 2017 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2017'. Meer

overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd.

Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 april 2017

December (opening)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

De laatste maanden van het jaar zijn, zo lijkt het, een uitgelezen mogelijkheid om verschillende biografieën uit te geven.

De eerste die daarbij opvalt is die over criminologe en schrijfster *Catharina Irma Dessaur* (1931-2002), **Andreas Burnier, metselaar van de wereld**. *Elisabeth Lockhorn*, gerenomeerd interviewster van Vrij Nederland en Opzij, heeft er zeven jaar aan gewerkt. *Andreas Burnier* was oudste kind in een liberaal Joods gezin. Tijdens de oorlog moest ze haar Joodse identiteit verbergen en heeft ze drie jaar lang ondergedoken gezeten. Deze ervaring blijkt achteraf heel haar verdere leven beïnvloed te hebben. Ze was enerzijds angstig, maar tegelijkertijd tegendraads en fel in haar geschriften over allerlei onderwerpen, vóór de emancipatie van vrouwen en (vrouwelijke) homoseksualiteit en tegen mannenhaat, abortus en euthanasie. Lange tijd heeft ze niets willen weten van het religieuze jodendom en haar levensvisie ("Het aardse leven is een soort school") heeft ze mede gevormd tijdens haar zoektocht langs de anthroposofie, en later het hindoeïsme en boeddhisme. Aan het einde van haar leven, na haar emeritaat als hoogleraar criminologie in Nijmegen, keert ze, na een tocht naar Dachau en de begrafenis van schrijver Abel Herzberg met al zijn joodse rituelen, terug naar het jodendom en begint Hebreeuws te leren. In haar laatste roman *De wereld is van glas* (1997), die veel autobiografische fragmenten bevat, staat dit thema centraal. In *Jongensuur* (1969) heeft Andreas Burnier haar ervaringen als onderduikkind verwerkt. Ik ben erg benieuwd naar de biografie over deze bijzondere vrouw, die bovenal Mensch was.

Deze maand is ook **Ruiter in de wolken** verschenen. Het bevat een selectie van essays en artikelen die Andreas Burnier schreef tijdens haar verkenning van de Joodse literatuur vanaf de oudheid tot nu. Ze zet met geheel eigen stem en stijl haar ideeën uiteen over o.a. de Joodse ethiek, de relatie tussen jodendom en christendom, Joodse mystiek, leven en dood, en het verleden dat nooit voorbij was.

Interview met de biografe bij VPRO boeken: <http://www.vpro.nl/boeken/programmas/boeken/2015/8-november.html>

Interview met Andreas Burnier: http://www.dbnl.org/tekst/rogg003bero02_01/rogg003bero02_01_0004.php

 Cécile en Elsa, strijdbare freules is een dubbelbiografie over twee dochters uit het progressieve aristocratische gezin

De Jong van Beek en Donk, krachtige vrouwen die ten onrechte in de schaduw bleven van de Nederlandse geschiedenis. De een was een succesvol schrijfster (van o.a. de succesvolle emancipatieroman *Hilda van Suylenburg*-zie onze catalogus) en landelijk bekend feministe, de ander was logopediste en getrouwd met componist Alphons Diepenbrock. Een eeuw geleden waren ze heel bekend en maakten ze deel uit van het literaire, muzikale en intellectuele leven in Nederland en Frankrijk. In hun jeugd waren de zussen innig verbonden, maar in hun volwassen leven maakten ze elkaar bittere verwijten over hun keuzes. De Vlaamse hoogleraar Letterkunde *Elisabeth Leijnse* schreef de dubbelbiografie n.a.v tot dusver onbekende dagboeken en brieven en weet verrassende perspectieven te bieden op de decennia eind 19e/begin 20e eeuw.

Annejet van der Zijl schreef eerder over prins Bernhard en nu over zijn suikertante Allene Tew (1872-1955), in **De Amerikaanse prinses**. Die groeide op in een Noord-Amerikaanse stalhouderij en werd een van de rijkste vrouwen van New York, de 'American dream' bij uitstek. Maar zo zag haar persoonlijk leven er niet uit. Ze trouwt vijf keer, waarvan slechts een gelukkig huwelijk (het 3e), de andere echtgenoten bleken drankorgels en gokverslaafden, en overlijden deels vroegtijdig. Haar drie kinderen verliest ze eveneens vroegtijdig. Na de dood van haar grote liefde neemt ze een radicale beslissing, neemt in 1926 de boot naar Europa/Parijs en vlucht naar een nieuw leven. Daar leent zij als gravin von Kotzebue haar vroegere buurjongen Bernhard een auto en geld om te gaan skiën in Zuid Duitsland, waar hij prinses Juliana ontmoet.

Ze begeleidt hem bij de onderhandelingen over een huwelijksovereenkomst en tijdens de huwelijksreis onderging Juliana dankzij de gravin een metamorfose van prinses uit de polder naar een mevrouw van de wereld. Uiteindelijk wordt ze ook een van de peetouders van prinses Beatrix. Naast de persoonlijke achtbaan en het devies 'Houd altijd moed' komen ook de hoogte- en dieptepunten van de geschiedenis van de eerste helft van de 20e eeuw aan de orde.

✘ **Madonnakindje. Over het leven van Catharina van Rennes 1858-1940**, geschreven door *Marjan Berk*, verwijst naar een kinderliedje en de componiste ervan, dezelfde als die van *Drie kleine kleutertjes*. Catharina van Rennes was een vrijgevochten dame die opmerkelijke dingen deed voor een vrouw in de jaren rond 1900. Ze maakte carrière als zangeres, stichtte als zangpedagoge haar eigen zangschool voor kinderen 'Bel Canto' en ontwikkelde een eigen onderwijsmethode gericht op zelfredzaamheid en creativiteit. Tot haar leerlingen behoorde ook prinses Juliana en Jo Vincent. Daarnaast stond ze als dirigente voor het Amsterdams Concertgebouworkest.

Onlangs uitgebrachte titels:

- **Na de sterren** is een bloemlezing met verhalen van *Marga Minco*. De titel verwijst (waarschijnlijk) naar eerdere bloemlezingen door van Oorschoot uitgegeven van Simon Carmiggelt en Annie MG Schmidt. Voor deze bundel koos de inmiddels 95-jarige schrijfster haar beste verhalen, kinderverhalen en de aangrijpende novelle *Een leeg huis*, dat zoals veel van haar werk gaat over de periode vlak na de 2e wereldoorlog, dit keer over een schurende vriendschap tussen 2 vrouwen die na onderduiken en kampervaring naar huis terugkeren en elkaar onderweg ontmoeten. Deze speciale uitgave, met één niet eerder verschenen verhaal, geeft een goede kijk op de indringende vertelkracht van Marga Minco.

✘ *Jeanette Winterson* noemt haar nieuwe roman **Het gat in de tijd** een coverversie van Shakespeares *A winter's tale*. Enerzijds zit er veel in van het oorspronkelijke toneelstuk, de indeling in akten zijn ook gehandhaafd. Anderzijds is het een heel Jeanette Winterson eigen en eigentijdse geschiedenis geworden over verraad, paranoia, verlossing en hoop. Het verhaal gaat over een vondeling die niet weet wie haar biologische ouders zijn, net als bij de Britse schrijfster zelf, en die verliefd wordt. Het gaat ook over tijd en geheugen, de titel van het boek is eveneens de titel van een videospel, ontworpen door een van de hoofdpersonen.

- **Honolulu King** van *Anne-Gine Goemans* is een op ware feiten geïnspireerd verhaal over een Indische man die een toko runt in Haarlem. Hij vertelt in zijn toelatingsrede bij de vrijmetselarij een schokkend verhaal over de moorden die hij uit wraak net na de oorlog in Indonesië heeft gepleegd. De logebroeders worden voor een dilemma gesteld. Moeten ze hun geheimhoudingsplicht bewaren of naar de politie gaan? Het verhaal over de vrijmetselaarsloge die de moorden verzweg heeft de voorpagina's gehaald. Het boek is in de pers enthousiast onthaald.

Kunststofinterview met AnneGine

Goemans: http://www.npo.nl/kunststof-anne-gine-goemans-schrijfster/06-10-2015/RBX_NTR_700939/RBX_NTR_1803706

✘ **Underdog** is na *Goeroe* het 2e boek van *Elfie Tromp* en wordt aangekondigd als een "tragikomische man die puntgaaf het grootste taboe van deze tijd beschrijft: mislukken". Een excentrieke jongen verslaafd aan het computerspel *World of Warcraft* en zijn ambitieuze zus proberen de hondenkennel en fokkerij van hun familie te redden. Ze moeten daarvoor naar de outback van Australië. Het wordt een reis vol hindernissen, penibele situaties en onverwachte confrontaties die hen veel dichter bij elkaar brengt dan ze voor mogelijk hielden.

- **Triomf** van *Marlene van Niekerk* is opnieuw uitgegeven. Of er een speciale aanleiding is, weet ik niet. Wel weet ik dat haar latere *Agaat* een verschrikkelijk mooie roman is over een blanke Zuid-Afrikaanse met de ziekte ALS, die verpleegd wordt door haar zwarte huishoudster. *Triomf* is haar doorbraakroman uit 1994, waar ze eental prijzen mee won. Het gaat over een arm gezin van racistische blanke Afrikaners in een arme wijk van Johannesburg, aan de vooravond van de eerste democratische verkiezingen in het land. Ze blijven nauwelijks overeind in een wereld vol geweld.

✘ In haar autobiografische debuut **Even leek alles normaal** vertelt *Mila van Oosten* (pseudoniem) hoe ze zich door het leven danst, drinkt, twijfelt, liefheeft en zichzelf probeert te accepteren zoals ze is. Aan de buitenkant lijkt het plaatje van haar leven perfect, maar ondertussen probeert Mila al jaren om te gaan met de hel in haar hoofd, met haar depressie. Ze weet een luchtig, vlot geschreven verhaal neer te zetten, met alle hoogte- en dieptepunten, en geeft daarmee een duidelijk inzicht in de kijk op het leven door de ogen van iemand met een depressie.

- In **Winter in Gloster Huis** van *Vonne van der Meer* zit de koning ruim 10 jaar op de troon, is de zorg overgenomen door robots en is de Klar-met-leven-wet aangenomen. Dit laatste wordt een strijdpunt tussen twee broers die van hun vader een miljoenenenerfenis hebben ontvangen met de opdracht er iets goeds mee te doen. De oudste begint een hotel aan

een meer waar je waardig en met zorg omringd kunt sterven, en de ander bouwt aan de overkant Gloster Huis voor hen die aan hun doodswens gaan twijfelen. Dat klinkt naar een heel actueel morele vraagstelling en volgens diverse kritieken is het goed beschreven.

✘ **Dichter, bokser, koningsdochter** is van de Vlaamse *Delphine Lecompte*. Haar gedichten zien er wat anders uit dan de meeste poëzie. In deze 6e bundel keren dezelfde soort zonderlinge figuren uit eerder werk terug en ook de vrouwelijke hoofdpersoon moet zich nog steeds staande houden in een waanzinnige en wrede wereld, worstelend met zichzelf en haar verleden, familieverhoudingen en seks. Toch klinkt in de toon wat meer verzoening met de situatie en is er meer diepgang. Kenmerkend zijn de kort afgemeten zinnen, waarbij vrijwel na iedere zin een scherpe bocht en een onverwachte wending volgt.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

- Dit weekend (Amsterdam Art weekend) is in het Stedelijk Museum Amsterdam een overzichtstentoonstelling geopend van de Duitse kunstenares **Isa Genzken** (1948), **Mach Dich hübsch!**. Isa Genzken wordt beschouwd als een van de invloedrijkste kunstenaars van de afgelopen 40 jaar. Ze is in haar werken bereid om steeds weer alles op het spel te zetten om tot nieuw werk te komen. De beeldhouwkunst is haar basis, maar door voortdurende artistieke vernieuwing en vrij gebruik van media komt ze tot allerlei andere vormen en materialen: sculpturen, installaties, films, video's, schilderijen, collages, foto's. *Mach Dich hübsch!* is een uitgebreid overzicht van 40 jaar eigenzinnig werk tot nu toe, vol met autobiografische elementen en subtiele maatschappelijke commentaren, rond onderwerpen als moderniteit, lichaam, (zelf)portret, seksuele identiteit, architectuur en grootstedelijke cultuur.

Meer info: <http://www.stedelijk.nl/tentoonstellingen/isa-genzken>

- Op 4 december speelt Trudy de Jong in de Utrechtse Stadsschouwburg de theatermonoloog

✘ **Coco Chanel**, over de vrouw die voorgoed het modebeeld veranderde. In de jaren 20 van de vorige eeuw groeide de Française uit tot de koningin van de mode. Rijk, beroemd en eenzaam eindigde het leven van deze spraakmakende en eigenzinnige vrouw. Volgens veel kritieken heeft Trudy de Jong in een glansrol een erg mooi portret neergezet.

Meer

info: https://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/programma/?maand=2015-12#modal=/programma/4934/Trudy_de_Jong/Coco_Chanel/

- De Vrije Academie organiseert in december in Utrecht en Amsterdam een studiedag **Muzen en mecenasen** over vrouwen die de drijvende kracht waren voor nieuwe stromingen in de kunst en die (jonge) kunstenaars inspireerden. Ze zorgden voor de smaak in en buiten de mode, waren modellen, muzen en geliefden, en regelmatig waren ze zelf ook actief in muziek of beeldende kunst. Een aantal veel betekenende vrouwen zullen de revue passeren.

Meer info: <https://www.vrijeacademie.nl/5407/uitgebreid-zoeken/studiedag-muzen-en-mecenasen/>

- Zondagmiddag 13 december treedt gitariste en theatermaakster **Dorine Wiersma** op in de Centrale Bibliotheek en zal haar beste liedjes zingen. Haar teksten gaan over foute mannen, rare vrouwen, valse dieren en nog meer, en worden 'taalrijk, vilein, wraakzuchtig en toch hoopgevend genoemd. De toegang is gratis.

✘ In december komen ook een aantal heel verschillende zangeressen naar TivoliVredenburg. Eerst op de 6e de 32-jarige Zwitserse excentrieke singer-songwriter **Sophie Hunger** met waarschijnlijk een intensief programma, dan op de 10e de veelzijdige Nederlandse **Janne Schra**, vooral bekend van haar swingende jazzpopmuziek, op de 12e de Nederlandse **Sabrina Starke** met spatzuiver gezongen soepel swingende soul (al uitverkocht?), en op de 24e brengen de drie Nederlandse dames van Liptease met een complete big band hun meerstemmig gezongen fifties-rock-and-roll kerstprogramma. Pianiste **Anna Fedorova** speelt op de 26e 's middags een heel solo Chopin-programma.

Meer info: <https://www.tivolivredenburg.nl/nl/agenda>

Bibliotheek-nieuws

In de komende uitgave van de *Oostkrant*, bedoeld voor de wijken in Utrecht-Oost, zal een item verschijnen over de vrouwenbibliotheek. Oud gender-studente Lauria Koekenbier heeft het geschreven. Voor haar een primeur, voor ons een leuke gelegenheid om de bibliotheek aan een breder publiek in de omgeving te presenteren.

Het catalogiseren op de vrijdag wordt nog steeds vervolgd. Dat betekent dat de bibliotheek voorlopig regelmatig op vrijdagmiddag open zal zijn. Voor de meest recente informatie hierover de kalender op onze

website: <http://vrouwenbibliotheek.nl/kalender/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Andreas Burnier, metselaar van de wereld van Elisabeth Lockhorn, *De lottowinnaar* van Sakoentela Hoebba, *Leven tot elke prijs* van Kristina Sandberg, *Lolita lezen in Teheran* van Azar Nafisi

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/05/de-verzegelde-brief-door-emma-donoghue/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/17/briefroman-door-juli-zeh/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/25/landgoed-longbourn-door-jo-baker/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/30/wachtkamers-van-saskia-stehouwers/>

De leenbijdrage voor 2016 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2016'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek. Vanaf juli betaal je voor de rest van het jaar € 12,50.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 november 2015

December (openings) nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Een artikel in Trouw maakte me attent op het feit dat dit jaar meerdere romans, meestal familie-romans, zijn verschenen die zich afspeelen in of na de Tweede Wereldoorlog en waarin het ontrafelen van bijbehorende familiegeheimen een rol speelt. De verwerking van wat onze ouders en grootouders hebben meegemaakt is blijkbaar nog steeds en weer actueel. Misschien is er vaak pas ruimte voor pas als ouders of grootouders overleden zijn, en wij de door hen nagelaten spullen gaan opruimen.

Een aantal romans die de laatste maanden zijn verschenen verdienen bijzondere aandacht:

* *Yvonne Keuls* schrijft al sinds de 60-er jaren over maatschappelijke problemen, en over haarzelf en haar familie. In november verscheen **Koningin van de nacht**, een familieroman gebaseerd op haar eigen oorlogservaringen in een half-Joods muzikaal gezin. Omdat moeder is overleden helpt een tante de vader om de kinderen in het gareel te houden en ook bij het verzorgen van een onderduikruimte. Yvonne Keuls vertelt de bizarre verwickelingen binnen het gezin met humor en een open blik: de muzikale vriendschap van dochter en vader met een Duitse officier, de pro-Duitse vriendjes van zoonlief, de hongertocht op zoek naar eten. Ze maakt korte metten met alle clichés over goed en fout in de oorlog en het familieleven in het algemeen. Dat kan helpen om ervaringen van ouders en grootouders in een breder perspectief te plaatsen. Haar streven om mensen in hun waarde te laten toont zich in dit boek opnieuw. Daarmee ontstijgt het veel romans van 2e en 3e generatie kinderen die met hun verleden en dat van hun (groot)ouders in het reine willen komen.

* Enerzijds vergelijkbaar maar anderzijds een heel ander verhaal over een familie in de oorlog is **Poolse tranen** van *Miriam Guensberg*. Ze schreef een liefdevol eerbetoon aan haar Joods-Poolse vader die als soldaat met het Poolse leger tegen de Duitsers vocht, en na de oorlog met een Nederlandse vrouw is getrouwd. Vanuit verschillende perspectieven wordt het bestaan van deze bezielde, maar slecht weinig pratende man langzaam duidelijk. Pas als hij op hoge leeftijd opnieuw met geweld wordt geconfronteerd en tot actie overgaat, volgt er een stroomversnelling. *Poolse tranen* is kort na het verschijnen in augustus al genomineerd voor de *WIZO literatuurprijs 2014*.

* Ook genomineerd voor de WIZO literatuurprijs is **Wat ik moest verzwijgen** van *Ariëlla Kornmehl*. Geïnspireerd door de oorlogsverhalen van haar grootmoeder verhaalt ze van het leven van na 1945, toen voor sommige mensen de oorlog pas begon. Haar grootmoeder was door haar Joodse ouders uit veiligheid ondergebracht bij een vriend in Haarlem. Toen die als meisje na de oorlog naar het Centraal Station in Amsterdam ging op zoek naar familieleden, bleek niemand terug te komen.

In ieder hoofdstuk staat een andere figuur centraal waardoor vragen als 'hoe is het voor een moeder om haar kind af te staan om allebei te kunnen overleven', 'wat doet dit met het kind', 'wat is er van de kinderen geworden die gedwongen zijn achter gelaten', 'hoe leefbaar is het leven als je je achtergrond maar nauwelijks kent, of als je er voor schaamt', vanuit verschillende perspectieven aan de orde komen.

Ook iets over WIZO. **WIZO** is een internationale organisatie van 250.000 joodse vrouwelijke vrijwilligers in 53 landen en heeft als doelstelling om kwetsbare groepen binnen de Israëlische samenleving een beter leven te bieden, ongeacht hun achtergrond of geloofsovertuiging. Met de literatuurprijs hebben ze een extra doel. Om te beginnen brengt lezen mensen in een andere wereld dan de hunne. Het laat mensen kennis maken met andere culturen, mensen, hun relaties en hun drijfveren. De *WIZO literatuurprijs* wordt uitgereikt aan de schrijver die de deelnemende lezers het meest waarderen. WIZO maakt een selectie van zes boeken van Joodse of Israëlische schrijvers die naar de prijs meedingen. Lezers die zich hebben verenigd in een leesgroep/kring kunnen zich aanmelden voor deelname. Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat iedereen kan deelnemen, ongeacht achtergrond of religie. Lezers krijgen een jaar de tijd om minstens drie boeken (samen) te lezen, te bespreken en te beoordelen. Hun beoordeling telt mee bij de keuze van het winnende boek. Tegelijkertijd steunen ze daarmee een goed WIZO-doel, in dit geval een beurs voor een literatuurstudie voor een veelbelovende maar kansarme jongere in Israël.

Onlangs uitgebrachte titels

✘- De tweede, net uitgebrachte roman van *Eva Meijer* heet **Dagpauwoog**. Waar haar eerste roman, '*Het schuwste dier*', handelt over de mens, een meisje dat na de zelfmoord van haar tante de donkere kanten van haar familie laat zien, gaat '*Dagpauwoog*' over de relatie tussen mens en dier. Iris, een oudere, succesvolle kunstenares verhuist met haar hondje naar een afgelegen dorp bij zee, waar ze een dierenrechtenactivist ontmoet en zich laat overhalen tot het plegen van aanslagen op slagerijen. Nadat de eerste gewonde is gevallen ontkomt ze er niet aan zichzelf allerlei vragen te stellen over waar ze mee bezig is, hoe ze het zo ver heeft laten komen, hoe je goed kunt doen in deze wereld? Zelf blijkt ze namelijk erg tegenstrijdig te handelen, van reddingsacties als de poes een muis wil vangen tot het leggen van bompakketjes waar per ongeluk een dode bij valt. Eva Meijer weet er een sterke, tragikomische roman van te maken, die onwillekeurig de lezer ook vragen stelt.

- *Carry Slee* heeft een nieuwe roman voor volwassenen geschreven, **Strijken**. Het is in alle opzichten een ander boek dan ✘ haar voorgaande romans, en zegt ze zelf, een boek dat ze moest schrijven. Het bevat een aantal erg mooie, niet vrolijke illustraties. De hoofdpersoon is een schrijver, waarvan verwacht wordt dat hij binnenkort een nieuwe roman zal inleveren bij z'n uitgever. Dit idee verlamt hem volkomen en hij raakt in een psychose. Carry Slee beschrijft de reis langs z'n onverwerkte emoties, over wegen van verwaarloosde ideeën, op zoek naar zijn passies en drijfveren. Ontmoetingen met sleutelfiguren uit zijn leven zijn alles bepalend. De vraag is met welke gebeurtenissen hij af moet rekenen om weer verder te kunnen met zijn leven.

✘- **Verdwaald** is een bundel korte verhalen van de Ierse *Emma Donoghue*. Een aantal krantenartikelen trokken haar aandacht vanwege de personen die er in beschreven werden en die allemaal letterlijk en figuurlijk grenzen overschreden en daardoor meer dan één leven leidden. N.a.v. deze artikelen schreef ze 14 verhalen, en bij elk verhaal een toelichting. Eerdere romans, als *Kamer* en *De verzegelde brief* zijn, net als de verhalen, gebaseerd op historische gebeurtenissen en er komen eveneens vooral mensen in voor die zich in uitzonderlijke situaties bevinden. Emma Donoghue weet van droge krantenberichten levendige verhalen te maken met geloofwaardige individuen met herkenbare angsten en verlangens. En als haar dolende personen in staat zijn zich aan te passen aan hun moeilijke omstandigheden, dan kan jij ook een uitweg vinden uit je eigen problemen, zo lijkt ze te zeggen.

- Afgelopen tijd is de veelbesproken documentaire **Sletvrees** van *Sunny Bergman* te zien geweest. Vorige week won ze er de *Mediaprijs 2013* mee van de Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging voor Seksuologie (NVVS). De jury vond dat ze moedig het onderzoek naar de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op het gebied van seksuele beleving en waardering had opgepakt. Volgens de NVVS is veel berichtgeving over seksualiteit eenzijdig en vol gebakken lucht, fabels en misverstanden. Naast de film is van '*Sletvrees*' ook een boek uitgebracht. In dit persoonlijke en levendige boek laat *Sunny Bergman* zien hoe ze te werk is gegaan bij het maken van haar films en gaat ze dieper in op de thematiek.

- Voor de *Ruth Rendell* liefhebbers: er is weer een nieuw boek uit van deze 83-jarige Britse schrijfster van psychologische ✘ misdaadromans, **Het genootschap**. Het speelt zich af in een Londense wijk met mooie witte huizen, blinkende auto's, en

vaak inwonend personeel. Het genootschap is een bonte verzameling van au pairs, chauffeurs en schoonmakers, die regelmatig bijeenkomt in de plaatselijke pub om hun frustraties te uiten. Lange tijd lijken de dagelijkse gebeurtenissen van de scherp neergezette en weinig sympathieke personages relatief onschuldig. Dat verandert als een geheime minnaar dood wordt gevonden. De plot zit weer ouderwets goed in elkaar.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

✘- Op maandagavond 8 december komen *Ada de Jong* en *Christa Anbeek* in Utrechtse Centrale Bibliotheek vertellen over hun boek ***De berg van de ziel, over kwetsbaar leven***. Het is de afsluitende lezing in een serie, 'Op zoek naar de ziel: zingeving in het dagelijks leven'. Ada de Jong is de vrouw die haar man en 3 kinderen in 2008 zag verongelukken tijdens de afdaling van een berg in de Alpen. Hoe kan zij omgaan met zo'n groot verlies? Ze kent niemand die iets dergelijks heeft meegemaakt. Dan ontmoet ze Christa Anbeek, verbonden aan de Universiteit voor Humanistiek en schrijfster van 'Overlevingskunst', die recent haar partner is verloren. Samen gaan ze zich bezig houden met levensvragen als 'hoe vind je een weg als alles is afgebroken' en 'hoe ontdek je jezelf opnieuw'? In het boek worden de ervaringen van beide vrouwen dooreengevlochten.

- Op 10 december worden in Utrecht de C.C.S. Crone Stipendia uitgereikt. Het zijn aanmoedigingsprijzen, ingesteld door de gemeente Utrecht, en worden iedere twee jaar uitgereikt aan beloftevolle Utrechtse schrijvers. De stimuleringsbeurzen bedragen € 2.500,- en zijn bedoeld om een volgende publicatie mogelijk te maken. O.a. **Ellen Deckwitz** zal de prijs in ontvangst mogen nemen. Ze is bekend van haar bundels *De steen vreest mij*, waarmee ze de Buddingh'-prijs won, en *Hoi feest*, en vooral ook van haar performances, het voordragen van haar gedichten op de haar heel eigen wijze. De jury vindt de plannen voor haar volgende bundel veelbelovend en was "onder de indruk van haar krachtige formuleringen, compacte composities en mooie beelden"

- Op 13 december opent in het Amsterdam (stads)Museum een tentoonstelling van de Nederlands-Chinese modeontwerpster en kunstenares **Fong Leng**. *Fong Leng* werd begin jaren 70 bekend met heel opvallende en kleurige creaties in haar eigen winkel in de PC Hooftstraat. Ze combineert verschillende materialen als leer en zijde met elkaar, en gebruikt bijzondere handwerktechnieken. Bij de tentoonstelling zijn zowel recent werk uit de privé collectie van *Fong Leng* te zien als uit de eigen Amsterdamse museumcollectie. Er zijn niet alleen uitgesproken modecreaties, die zijzelf kunstwerken op zich noemt, maar ook wandkleden. Voor meer info: <http://amsterdammuseum.nl>

Dit weekend zijn in het Utrechtse Centraal Museum nog zes recent door het museum verworven aanwinsten te zien.

✘- In het Gemeentemuseum in Den Haag loopt t/m januari een tentoonstelling van een veel ingetogener modeontwerpster, de stijlvolle en invloedrijke Française **Coco Chanel** (1883-1971), die in de 20-er jaren bekend stond als de 'Koningin van de mode'. Haar parfum is het meest verkochte ter wereld. De tentoonstelling '*Chanel: de legende*' laat haar leven en werk zien, en ook wat er na haar leven is gebeurd met haar modehuis. Naast originele kledingontwerpen zijn er accessoires en een bijzonder selectie van haar juwelen te zien. Voor meer info: <http://www.gemeentemuseum.nl/tentoonstellingen/chanel-de-legende>

Bibliotheek-nieuws

- Naast de leesgroep die nu voor het 3e jaar goed loopt, wordt men in de poëziegroep ook steeds enthousiaster. *Vrouwkje lezen*, een verslag van de 3e bijeenkomst afgelopen week vind je op onze site:

<http://vrouwenbibliotheek.wordpress.com/2013/11/28/vrouwkje-lezen-3e-sessie-poeziegroep/>. Volgende keer wordt *Judith Herzberg* gelezen. Ze dicht al ruim 50 jaar. Onlangs is van haar een kleine bundel 'Liever brieven' verschenen.

- Helaas is onze social media vrijwilligster genoodzaakt haar activiteiten voor de bibliotheek te stoppen. Wij houden ons aanbevolen voor iemand die het leuk om zich op twitter, facebook e.d. bezig te houden met vrouwen en literatuur. Laat vooral van je horen!

Nieuwe boeken in de bibliotheek:

De geniale vriendin van Elena Ferrante, *Het boek Hauser* van Annemarie Estor en Lies Van Gasse, *De wereld vergeten* van María Dueñas, *Waarvan wij droomden* van Julia Otsuka, *Verloren maandag* van Valerie Eijkmans, *Coupé nr 6* van Rosa Liksom, *Rembrandts vrouwen* van Christoph Driessen.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

Het negende schrift van Maya door Isabel Allende

De sterren stil door Natalie Koch

Solange door Marie Darrieussecq

De Mansarde van Marlen Haushofer

De leenbijdrage voor 2014 is opnieuw vastgesteld op € 25,-, en gaat nu in. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknr NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2014'.

Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 november 2013